

FI lausuntopyyntö VaVa syksy 2017

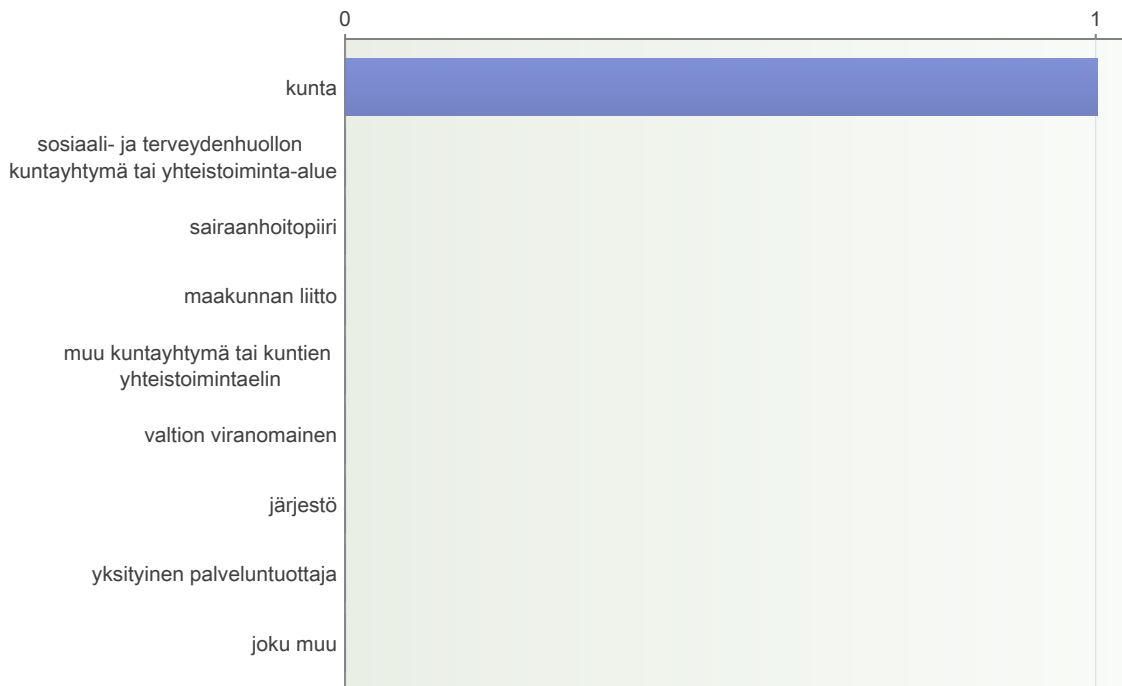
1. TAUSTATIEDOT

Vastaajien määrä: 1

Vastaajatahon virallinen nimi	Vastauksen kirjanneen henkilön nimi	Vastauksen vastuuhenkilön yhteystiedot, sähköposti ja puhelinnumero	Lausunnon käsittelypäivämäärä toimitilimessä	Toimielimen nimi
Kiteen kaupunki	Mirja Tuunanen	Minna Kuusela-Hurskainen, minna.kuusela-hurskainen@kitee.fi, 0401052002	11.12.2017	Kiteen kaupunginhallitus

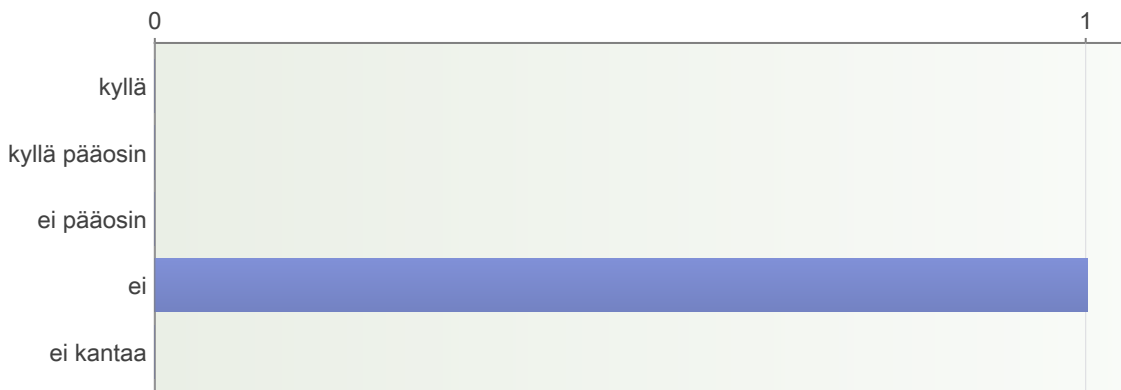
2. Onko vastaaja

Vastaajien määrä: 1

3. 1. Voidaanko ehdotetulla valinnanvapauslailla osaltaan kaventaa väestön terveys- ja hyvinvointieroja sekä parantaa palvelujen yhdenvertaista saatavuutta?

Vastaajien määrä: 1

4. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Väestön terveys- ja hyvinvointierojen kaventumista lain avulla on vaikea uskoa, varsinkin kun tietyillä ryhmillä on edelleen käytössä rinnakkaiset järjestelmät – työterveyshuollon sairastuvastaanotto ja vakuutusperusteiset palveluväylät.
Laki lisää valinnanvapautta ja tarjontaa erityisesti kaupunkiseuduilla, mutta tilanne Pohjois-Karjalan syrjäisemmillä alueilla ei muuttune. Valinnanvapauden toteuttaminen alueilla, joissa väestöä on määrällisesti vähän, ei ole tarjolla vaihtoehtoisia ratkaisuja valittavaksi. Valittavia vaihtoehtoja joutuu hakemaan erillisin kustannuksin isommista keskuksista. Asiakas voi vaikuttaa enemmän mistä palveluja valitsee, mutta maakunta joutune määrittämään entistä tarkemmin palvelujen sisältöä, joihin asiakkaan vaikutusmahdollisuudet eivät ainakaan lisäänty. Maakunta voi asettamallaan ehdoilla yhdenmukaistaa palvelutarjontaa jossain määrin. Kustannuksia aiheutuu palvelutarjonnan ylläpitäminen väestömäärältään vähäisillä alueilla. Tietoteknisten palvelujen kehittäminen palvelurakenteisiin osaltaan parantaa palvelujen saatavuutta, mutta lisää myös alussa kustannuksia. Maakunnan reuna-alueilla jo nyt on vaikeuksia henkilöstön saatavuudessa ja tämä osaltaan voi lisätä kustannuksia. Syrjäseutujen palvelujen tuotannon korvaukset tullevat olemaan kaupunkiseutuja korkeammat.
Kilpailu tehostanee palvelutuotantoa ja digitalisaatio voi osittain korvata henkilökohtaista palvelua, mutta toisaalta lisääntynyt palvelutarjonta ja valintojen mahdollisuus ovat merkittävä riski kustannusten kasvulle. Kilpailu työvoimasta voi myös nostaa palkkatasoa.
Pohjois-Karjala menettää merkittävän osan Siun soten rakentamisen myötä entisestään vahventuneesta sekä toiminnallisesta että rakenteellisesta integraatiosta, joka toteuttaa kustannustehokasta palvelurakennetta ja mahdollistaa resurssien tarkoituksenmukaisen yhteiskäytön.
Pohjois-Karjalan alueella vuodesta 2000 sairaanhoitopiiriin ja alueen kuntien kesken sovitulla järjestelmällisellä yhteistyömallilla ja myöhemmin Siun soten vielä laajemmin integroimana toteutetun palvelutuotannon saavutetut hyödyt saatetaan osittain menettää.
Käytännössä palvelujen koordinointi on erittäin vaativa ja vaikeakin tehtävä, kun palveluja tuottaa liikelaitos, sote-keskus ja lisäksi käytössä voi olla asiakasoteleitä ja henkilökohtainen budjetti. Palvelukokonaisuuden hajoaminen on suuri riski.
Käytännön tasolla maakunnan järjestämisvastuun toteuttaminen tulee olemaan hyvin vaativa monituottajaympäristössä ja edellyttää erittäin toimivia tietojärjestelmiä ja ajantasaista tietoa.

Jos laki hyväksyttäisiin esitetystä muodosta, vähintään puolet sairaalan päiväaikaisesta toiminnasta siirtyisi asiakassetelillä tuotettavaksi. Se romuttaisi suomalaisen terveydenhuollon kansallisella ja kansainvälisellä mittapuulla parhaiten toimivan osan rikkomalla toimivat hoitoketjut, vähentämällä päiväaikaisen toiminnan volyymia samalla kuitenkin päivystysvelvollisuutta pienentämättä, heikentäisi osaamista leikkausmäärien vähentyessä ja vaikuttaisi näin myös erikoislääkäri-koulutuksen laatuun heikentävästi. Kyse olisi yhteiskunnan kannalta varsin kustannustehottomasta toimintamallista, joka kannustaisi osaoptimointeihin. On myös suuri riski, että vastuu potilaan hoidon kokonaisuudesta hämärtyisi.

Lakiehdotus antaa maakunnalle mahdollisuuden määrittellä tarkemmin asiakassetelin käyttö siinä luetelluissa palveluissa. Toisaalta maakunta voisi rajata käyttöönoton laajuutta vain välttämättömissä tilanteissa.

Lainsäädännön tulkinnallisuus voi johtaa hankaliin ja pitkäkestoisin riitatilan-teisiin.

Maakunnan liikelaitoksen velvollisuus tarjota asiakkaalle asiakasseteli muiden kuin suoran valinnan palvelujen saamiseksi on periaatteessa hyvä uudistus ja lisää valinnanvapautta ja –mahdollisuuksia.

Tosin se lisää myös kustannuksia, koska asiakassetelin tarjoaminen ei poista liikelaitokselta sen lakisääteisiä velvoitteita eikä edes vähennä toimintaa vastaavassa suhteessa. Lakiehdotuksessa ongelmallisia ovat polikliinisesti toteutettavat kirurgiset toimenpiteet, kiireetön leikkaustoiminta ja sairaanhoidolliset käynnit.

Julkisen erikoissairaanhoidon koulutusvelvoite ja toimintamahdollisuudet on turvattava kaikissa olosuhteissa, mikä käytännössä tarkoittaa palvelusetelillä annettavan volyymin rajoittamista.

Maakunta voisi kuitenkin itse harkita tietyissä resurssivajeissa tai muuten tarkoituksenmukaisissa tilanteissa asiakasseteliä yhtenä palvelujen tuottamisen muotona.

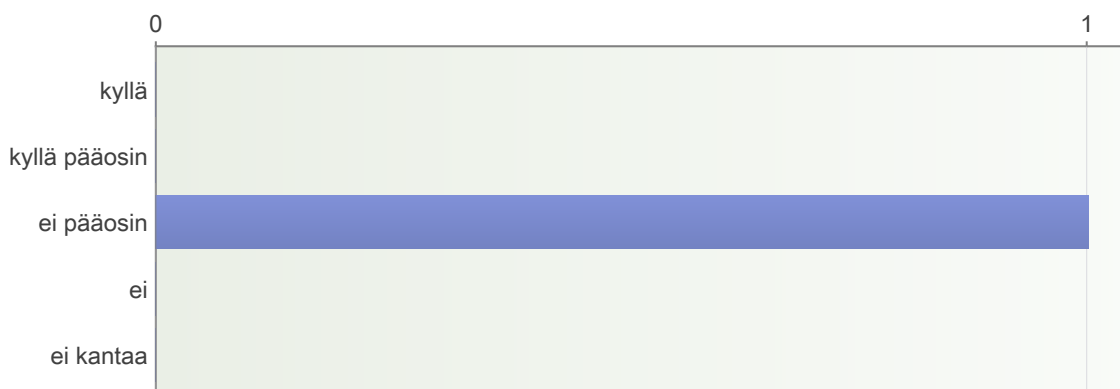
Asiakassetelin euromääräinen määrittely tulee olemaan erittäin hankalaa. Esimerkiksi palveluasumisessa eri tuottajien yksikköhinnat vaihtelevat. Jos arvo määritetään halvimman mukaan eikä asiakas saa maksaa erotusta itse, niin pienet palveluntuottajat putoavat pois markkinoilta. Jos asiakassetelin arvo määritetään hintojen ylätasolle, todennäköisesti myös halvemmat hinnat pian nousevat ja kustannustaso nousee kokonaisuutena merkittävästi. Maakunnan ja liikelaitoksen roolit asiakassetelin ja henkilökohtaisen budjetin suhteen eivät ole selkeät.

Maakunnilla on oltava aito mahdollisuus vaikuttaa markkinoiden avaamisen laajuuteen ja aikatauluun.

Asiakasseteli ja henkilökohtainen budjetti eivät ole valmiita heti, vaan sisällön tarkempi määrittäminen, kehittäminen ja toteutus onnistuvat asteittain.

5. 2. Edistääkö valinnanvapauslakiluonnos tarkoituksenmukaisella tavalla asiakkaan vaikutusmahdollisuuksia omiin palveluihin?

Vastaaajien määrä: 1

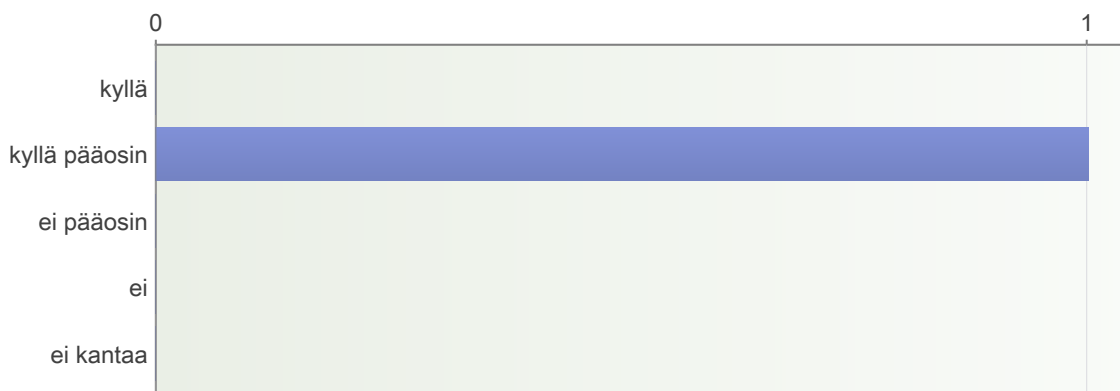
6. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Laki lisää valinnanvapautta ja tarjontaa erityisesti kaupunkiseuduilla, mutta tilanne Pohjois-Karjalan syrjäisemmillä alueilla ei muuttune. Valinnanvapauden toteuttaminen alueilla, joissa väestöä on määrällisesti vähän, ei ole tarjolla vaihtoehtoisia ratkaisuja valittavaksi. Valittavia vaihtoehtoja joutuu hakemaan erillisin kustannuksin isommista keskuksista. Asiakas voi vaikuttaa enemmän mistä palveluja valitsee, mutta maakunta joutunee määrittämään entistä tarkemmin palvelujen sisältöä, joihin asiakkaan vaikutusmahdollisuudet eivät ainakaan lisäänty.

7. 3. Antaako lakiluonnos asiakkaalle riittävät mahdollisuudet hakeutua asiakkaan omaan tilanteeseen sopivaan palveluun?

Vastaajien määrä: 1

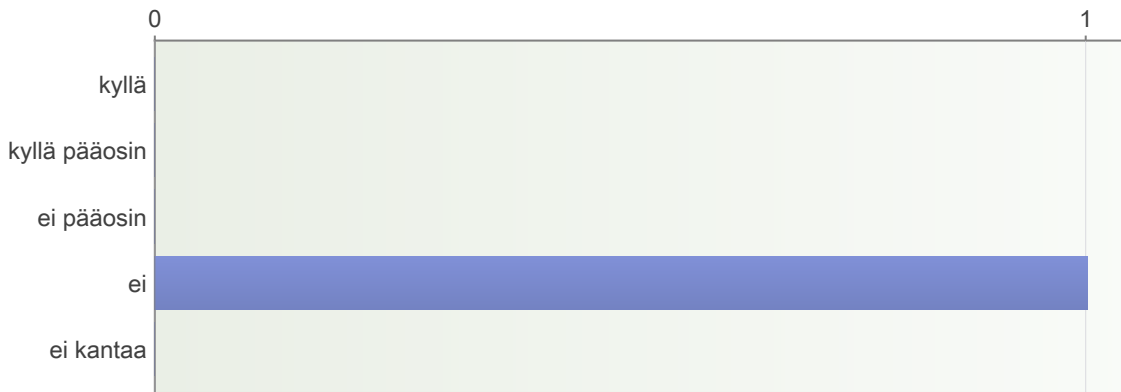
8. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Lakiluonnos lisää vaikutusmahdollisuuksia omiin palveluihin niillä alueilla joissa tarjolla vaihtoehtoja ja lisäkustannuksin myös muualta haetut palvelut kuin omalta paikkakunnalta. Erityisen haastavaa valinnanvapauden hyödyntäminen, joka vaatii käyttäjältään kykyä hakea itselle sopivaa palvelua varsinkin paljon palveluja käyttäville, jotka tarvitsevat muutoinkin palvelujen hakemiseen sekä käyttämiseen paljon tukea ja apua.

9. 4. Jos asiakkaalla on laaja-alaisia palveluntarpeita, toteutuuko lakiluonnoksen perusteella asiakkaan mahdollisuus saada tarpeen mukaisella tavalla yhteen sovitettuja palveluja?

Vastaajien määrä: 1

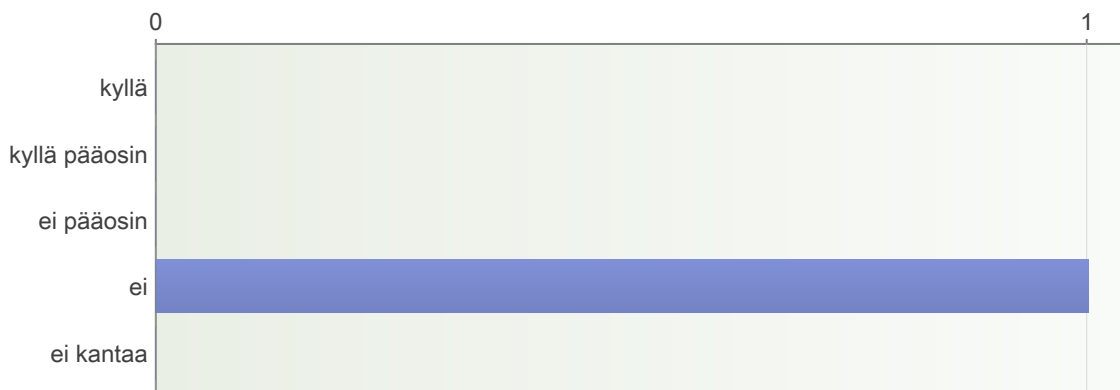
10. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Erityisen haastavaa valinnanvapauden hyödyntäminen, joka vaatii käyttäjältään kykyä hakea itselle sopivaa palvelua varsinkin paljon palveluja käyttäville, jotka tarvitsevat muutoinkin palvelujen hakemiseen sekä käyttämiseen paljon tukea ja apua.
Asiakkaan neuvonta, ohjaus sekä palvelutarpeen arviointi on sinänsä erinomainen asia, mutta käytännössä vaikeasti toteutettava. Palvelutarpeenarvioinnin tarpeen syntyminen määrittely silloin, kun kyseessä on paljon palveluja tarvitseva, ei lakiluonnoksessa jää kenenkään vastuulle.
Lakiluonnos ei huomioi neuvonnan ja ohjauksen eri tasoja ja funktiota asiakkaan näkökulmasta.
Monituottajamallissa neuvonnassa tarvittavan tiedon määrä lisääntyy. Tämä tarkoittaa, että neuvontatyöhön käytetyn ajan lisäksi palveluneuvojat joutuvat hankkimaan toimijoista entistä enemmän tietoa. Nykyisessäkin järjestelmässä tämä on todettu haasteeksi mm. järjestöjen palvelutuotannon osalta. Henkilökohtaisen budjetin käyttäjissä on henkilöitä, joilla on kommunikaatiohaasteita ja tarvitaan erilaista materiaalia, mikä puolestaan vaatii sen hallintaa myös silloin kun tuottajan palveluissa tapahtuu muutoksia.
Palvelutarpeen arvioinnin, palveluohjauksen ja palveluneuvonnan keskinäinen suhde ei nykyisyydessäkään ole ongelmaton, eikä lakiluonnos paranna tilannetta. Ammattimainen palvelutarpeen arviointi paljon palveluja tarvitsevien asiakkaiden kanssa on vaativaa työtä. Mikäli tämä vaihe palvelujen käytössä ei sijoitu asiakkaan näkökulmasta hänen tarpeissaan oikeaan kohtaan, suurella todennäköisyydellä varhaisen auttamisen mahdollisuuksia menetetään. Tällöin riski ongelmien vaikeutumiselle kasvaa huomattavasti ja kustannukset lisääntyvät.
Palvelutarvearviointi on ydinprosessi palveluntuottajankin näkökulmasta ja ylimitoitettut arvioinnit syövät resursseja. Ohjaustyön laatua pitää myös asiakkaiden oikeusturvan ja yhdenvertaisuuden toteutumiseksi valvoa ja seurata.

11. 5. Turvaako lakiluonnos palvelujen horisontaalisen ja vertikaalisen integraation?

Vastaajien määrä: 1

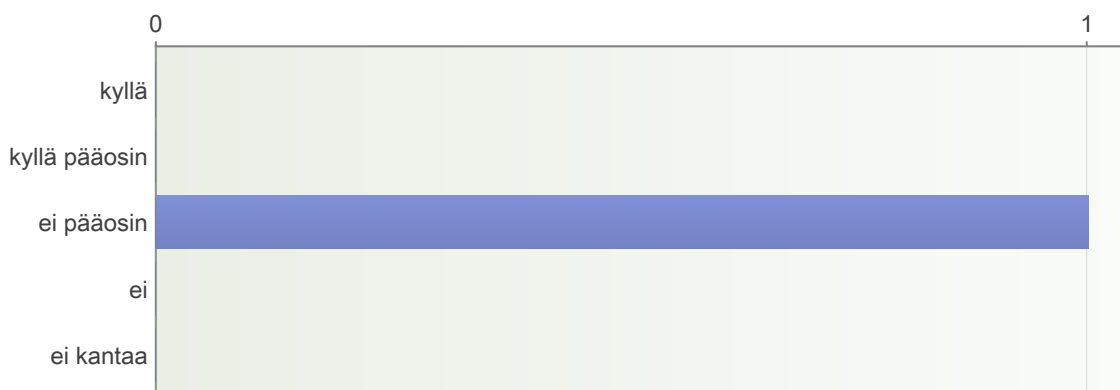
12. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Asiakkaan käyttämien palvelujen yhteensovittamiseen tarvitaan maakunnan vahvaa ohjausta, jota esitettyssä mallissa ei välttämättä käytännössä ole tehokkaasti toteutettavissa. Asiakkaan tietojen siirtyminen mukana hoitoketjussa ei ole kaikilta osin toimiva.
Sosiaali- ja perusterveydenhuoltopalvelujen tuottaminen ja integraatio sote-keskuksissa olisi ollut toivottava tilanne, nyt keskus on todellisuudessa terveyskeskus, koska sosiaalipalveluista on vain ohjausta ja neuvontaa. Sote-keskuksissa tehtävä preventiivinen työ jää lakiehdotuksessa taka-alalle. Korjaavat toimenpiteet korostuvat, mikä ei ole taloudellisesti pitkällä tähtäimellä järkevää.
Suora erikoislääkärin vastaanotto ei sovellu julkisesti rahoitettuun toimintamalliin, on epätaloudellista ja saattaa vaarantaa varsinaisen erikoissairaanhoidon lain edellyttämän toiminnan.
Siun sotella on hyviä kokemuksia erikoislääkärien ja asiantuntijahoitajien monimuotoisesta (myös etä-) konsultaatiotoiminnasta keskussairaalaista etäällä olevista terveyskeskuksista, mutta ei ole tarkoituksenmukaista järjestää samaa toimintaa sairaalan naapurissa olevaan yksikköön. Ko. toimintaan on sisältynyt myös vahva perusterveydenhuollon henkilöstön koulutuksellinen elementti.

13. 6. Antaako esitys maakunnille riittävät edellytykset järjestämisvastuun toteuttamiseen?

Vastaajien määrä: 1

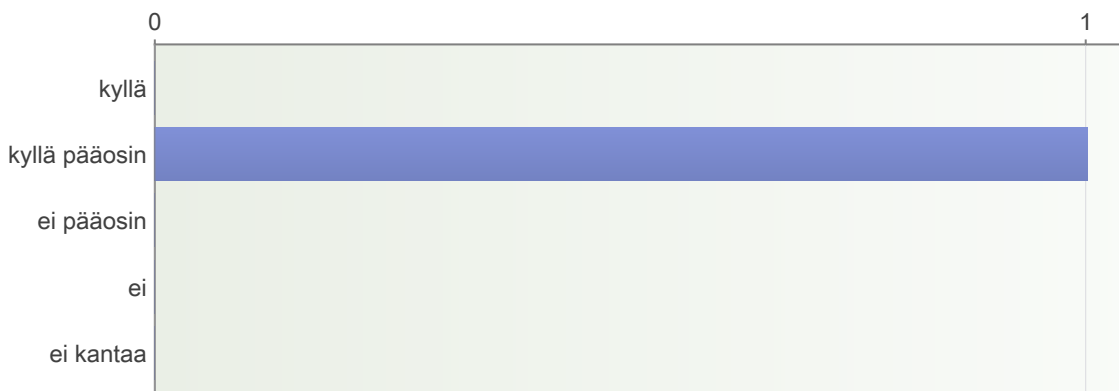
14. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Käytännössä palvelujen koordinointi on erittäin vaativa ja vaikeakin tehtävä, kun palveluja tuottaa liikelaitos, sote-keskus ja lisäksi käytössä voi olla asiakaseteleitä ja henkilökohtainen budjetti. Palvelukokonaisuuden hajoaminen on suuri riski.
Käytännön tasolla maakunnan järjestämisvastuun toteuttaminen tulee olemaan hyvin vaativa monituottajaympäristössä ja edellyttää erittäin toimivia tietojärjestelmiä ja ajantasaista tietoa.

15. 7. Edistääkö lakiluonnos toimintatapojen muutosta ja uusien palveluinnovaatioiden käyttöönottoa?

Vastaajien määrä: 1

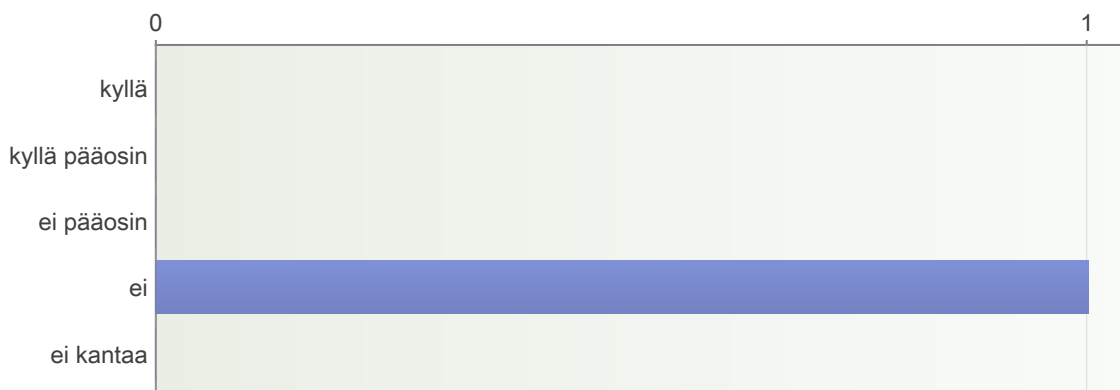
16. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Uusia innovaatioita tukevaa ja edistävää toiminnan tukea ei lakiluonnokseen juurikaan sisälly. Uusien innovatiivisten toimintatapojen ja palvelujen käyttöön ottaminen edellyttää toimintaehdoilta innovatiivista otetta, jotta ne ohjaavat toiminnan kehittämistä.
Pakottaa maakunnan organisaatiot muuttamaan perinteisiä toimintakulttuureja.

17. 8. Antaako valinnanvapauslakiluonnos yhdessä muun maakunta- ja sote-uudistuksen kanssa riittävät edellytykset saavuttaa 3 miljardin euron kustannusten kasvun hillinnän tavoite?

Vastaajien määrä: 1

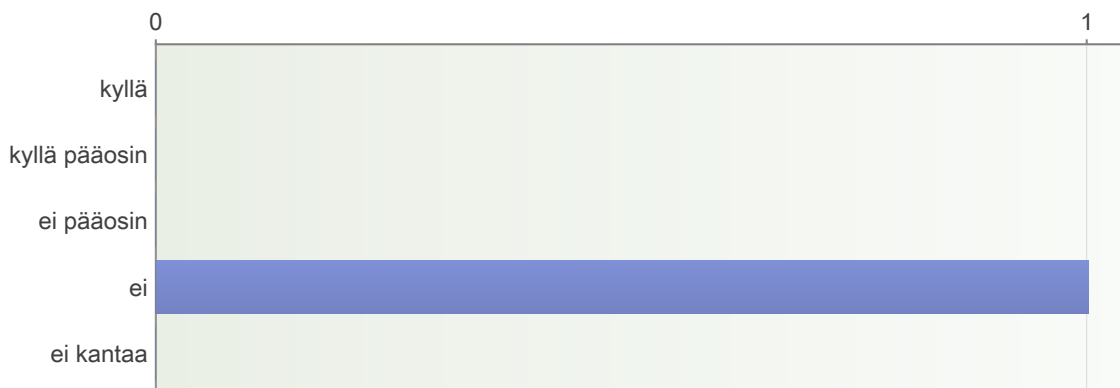
18. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Kokonaisuutena arvioiden kolmen miljardin euron kustannusten kasvun hillinnän tavoite ei ole realistinen. Kilpailu tehostanee palvelutuotantoa ja digitalisaatio voi osittain korvata henkilökohtaista palvelua, mutta toisaalta lisääntynyt palvelutarjonta ja valintojen mahdollisuus ovat merkittävä riski kustannusten kasvulle. Kilpailu työvoimasta voi myös nostaa palkkatasoa.

19. 9. Sosiaali- ja terveydenhuollon valinnanvapauslakiluonnoksen 3 luvussa säädettäisiin asiakkaan suoran valinnan sosiaali- ja terveystalvueluista. 9a. Turvaavatko maakunnan liikelaitoksen suoran valinnan palvelujen tuotantoa koskevat säännökset (mm. 16 §) palvelujen yhdenvertaisen saatavuuden kaikissa olosuhteissa?

Vastaajien määrä: 1

20. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Laki lisää valinnanvapautta ja tarjontaa erityisesti kaupunkiseuduilla, mutta tilanne Pohjois-Karjalan syrjäisemmillä alueilla ei muutu.
Maakunnan reuna-alueilla jo nyt on vaikeuksia henkilöstön saatavuudessa ja syrjäseutujen palvelujen tuotannon korvaukset tullevat olemaan kaupunkiseutuja korkeammat.

21. 9b. Onko lakiluonnoksen 18 §:ssä säädetty sote-keskuksen lakisääteinen palveluvalikoima sisällöltään ja laajuudeltaan tarkoituksenmukainen?

Vastaajien määrä: 1

22. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Sosiaali- ja perusterveydenhuoltopalvelujen tuottaminen ja integraatio sote-keskuksissa olisi ollut toivottava tilanne, nyt keskus on todellisuudessa terveyskeskus, koska sosiaalipalveluista on vain ohjausta ja neuvontaa. Sote-keskuksissa tehtävä preventiivinen työ jää lakiehdotuksessa taka-alalle. Korjaavat toimenpiteet korostuvat, mikä ei ole taloudellisesti pitkällä tähtäimellä järkevää.
Sosiaali- ja terveyskeskuksessa pitää eri tavoin vahvistaa perusterveydenhuollon ja sosiaalipalvelun ammattihenkilöiden toimintamahdollisuuksia ja tarpeen mukaan tukea niitä nykyteknologian avulla mitään erikoisalaa erikseen mainitsematta tai poissulkematta.

23. 9c. Onko lakiluonnoksen 18 §:ssä säädetty suunhoidon yksikköjen lakisääteinen palveluvalikoima sisällöltään ja laajuudeltaan tarkoituksenmukainen?

Vastaajien määrä: 1

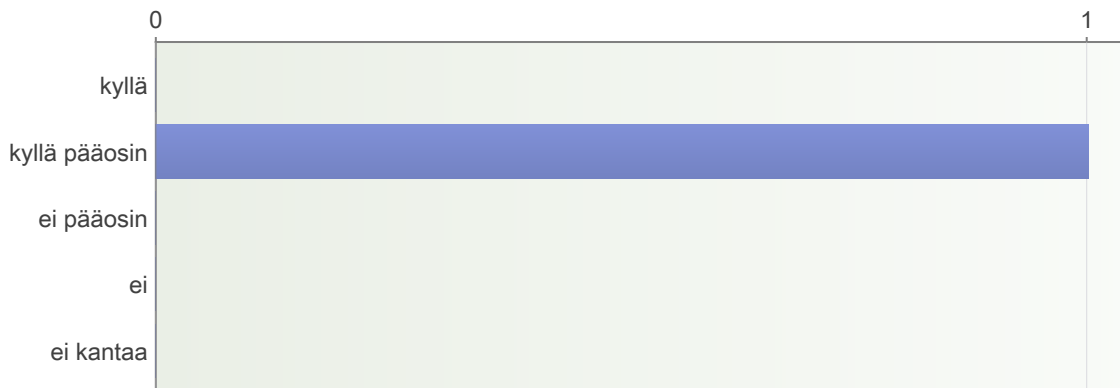

24. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

25. 9d. Onko lakiluonnoksen 18 § sote-keskuksen suoran valinnan palveluista riittävän selkeä siltä osin, mitkä palvelut kuuluvat suoran valinnan palvelujen piiriin ja mitkä kuuluvat maakunnan liikelaitoksen tuottamiin muihin kuin suoran valinnan palveluihin?

Vastaajien määrä: 1

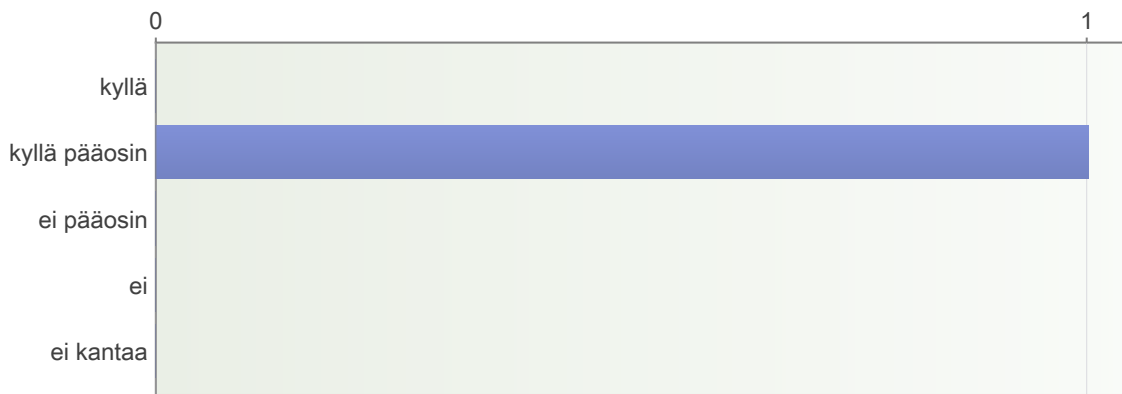
26. Jos ei, niin miten olisi tarkoituksenmukaista määritellä ne perusteet, joilla määritellään tarkemmin sote-keskuksissa tuotettavat palvelut?

Vastaajien määrä: 1

- Lakiehdotus antaa maakunnalle mahdollisuuden määritellä tarkemmin asiakassetelin käyttö siinä luetelluissa palveluissa. Toisaalta maakunta voisi rajata käyttöönoton laajuutta vain välttämättömissä tilanteissa. Lainsäädännön tulkinnallisuus voi johtaa hankaliin ja pitkäkestoiisiin riitatilanteisiin. Maakunnan liikelaitoksen velvollisuus tarjota asiakkaalle asiakasseteli muiden kuin suoran valinnan palvelujen saamiseksi on periaatteessa hyvä uudistus ja lisää valinnanvapautta ja –mahdollisuuksia. Tosin se lisää myös kustannuksia, koska asiakassetelin tarjoaminen ei poista liikelaitokselta sen lakisääteisiä velvoitteita eikä edes vähennä toimintaa vastaavassa suhteessa. Lakiehdotuksessa ongelmallisia ovat polikliinisesti toteutettavat kirurgiset toimenpiteet, kiireetön leikkaustoiminta ja sairaanhoidolliset käynnit.

27. 9e. Onko lakiluonnoksen 18 § suunhoidon suoran valinnan palveluista riittävän selkeä siltä osin, mitkä palvelut kuuluvat suoran valinnan palvelujen piiriin ja mitkä kuuluvat maakunnan liikelaitoksen tuottamiin muihin kuin suoran valinnan palveluihin?

Vastaajien määrä: 1

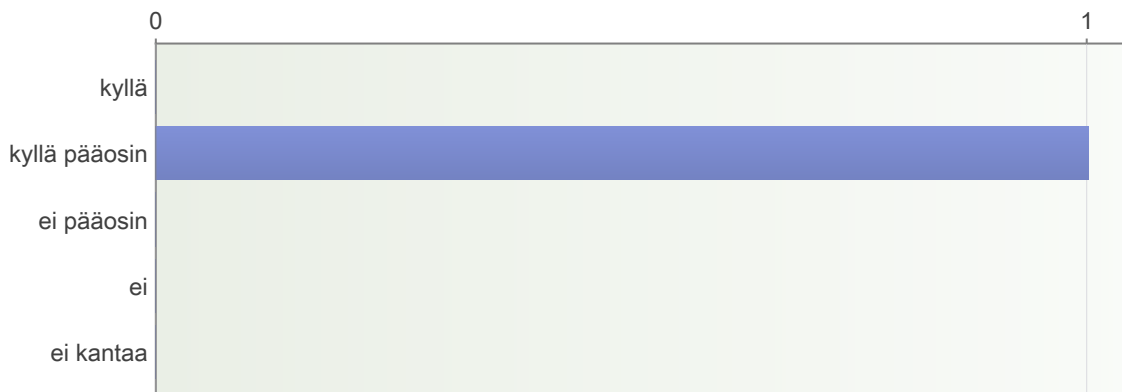

28. Jos ei, niin miten olisi tarkoituksenmukaista määritellä ne perusteet, joilla määritellään tarkemmin suunhoidon yksiköissä tuotettavat palvelut?

Ei vastauksia.

29. 9f. Ovatko säännökset (mm. 18 § ja 37 §) sosiaalihuollon osalta tarkoituksenmukaisia ja riittäviä?

Vastaajien määrä: 1

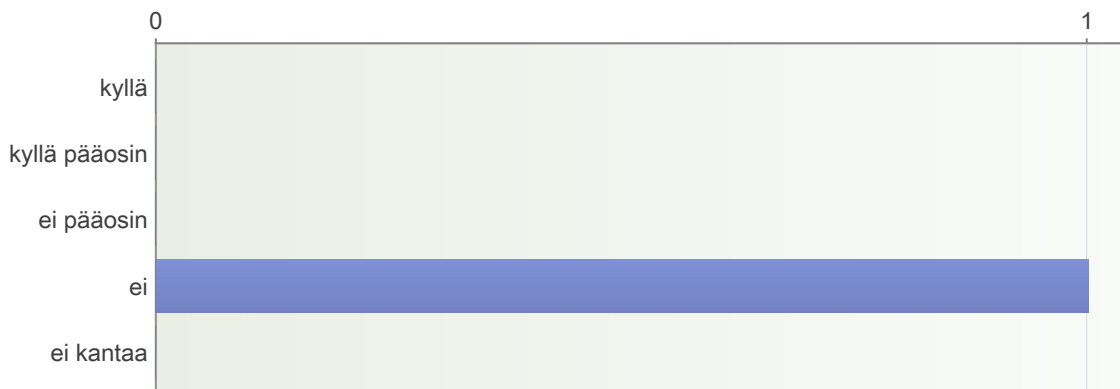

30. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

31. 10. Lakiluonnoksen 4 luvussa säädettäisiin asiakkaan mahdollisuuksista valita maakunnan liikelaitos. 10a. Antaako lakiluonnoksen 21 § asiakkaalle tarkoituksenmukaiset mahdollisuudet valita liikelaitos?

Vastaajien määrä: 1

32. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Lakiluonnos mahdollistaa liikelaitosten mielikuviin perustuvan keskinäisen kilpailun. Todellisen kilpailun pitäisi tapahtua hoidon vaikuttavuuden ja laadun sekä kustannustehokkuuden osa-alueilla. Asiakkaan saaman markkinainformaation määrään ja laatuun pitää kiinnittää huomiota.

33. 10b. Entä antaako lakiluonnoksen 22 ja 23 § asiakkaalle tarkoituksenmukaiset mahdollisuudet valita liikelaitoksen palveluyksikkö/yksiköt?

Vastaajien määrä: 1

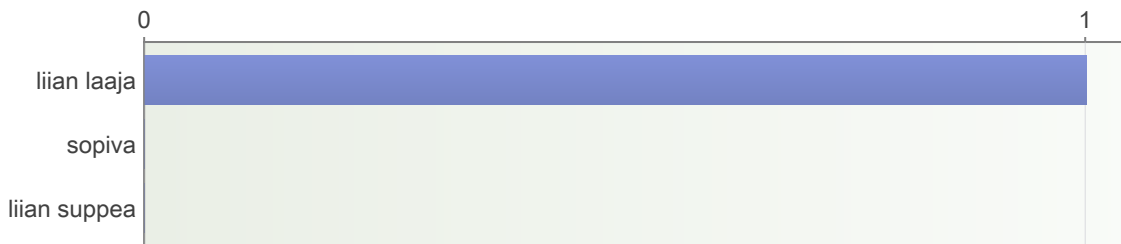

34. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

35. 11. Lakiluonnoksen 5 luvussa säädettäisiin asiakassetelin käytöstä asiakkaan valinnanvapauden lisäämisessä. 11a. Onko lakiluonnoksen 24 §:ssä säädetty asiakasseteli sisällöltään ja laajuudeltaan tarkoituksenmukainen?

Vastaajien määrä: 1

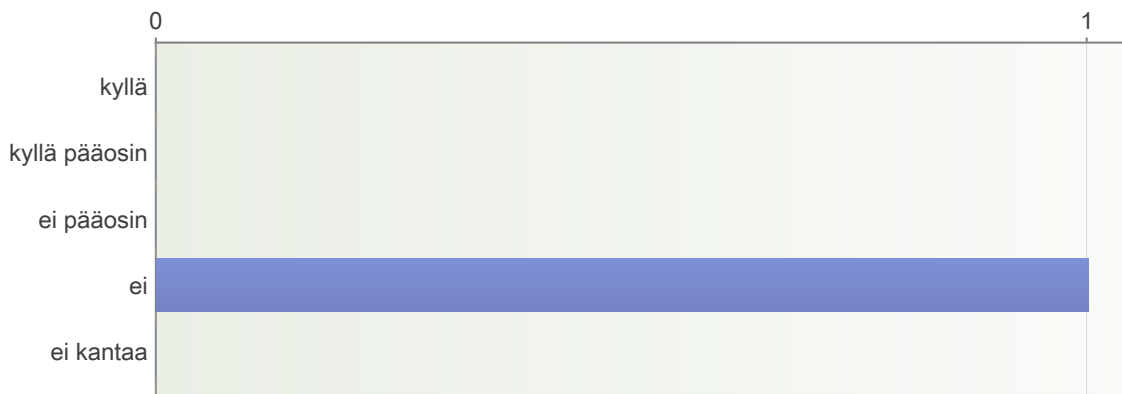
36. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Maakunnan liikelaitoksen velvollisuus tarjota asiakkaalle asiakasseteli muiden kuin suoran valinnan palvelujen saamiseksi on periaatteessa hyvä uudistus ja lisää valinnanvapautta ja –mahdollisuuksia. Tosin se lisää myös kustannuksia, koska asiakassetelin tarjoaminen ei poista liikelaitokselta sen lakisääteisiä velvoitteita eikä edes vähennä toimintaa vastaavassa suhteessa. Lakiehdotuksessa ongelmallisia ovat polikliinisesti toteutettavat kirurgiset toimenpiteet, kiireetön leikkaustoiminta ja sairaanhoidolliset käynnit. Asiakassetelin euromääräinen määrittely tulee olemaan erittäin hankalaa. Esimerkiksi palveluasumisessa eri tuottajien yksikköhinnat vaihtelevat. Jos arvo määritetään halvimman mukaan eikä asiakas saa maksaa erotusta itse, niin pienet palveluntuottajat putoavat pois markkinoilta. Jos asiakassetelin arvo määritetään hintojen ylätasolle, todennäköisesti myös halvemmat hinnat pian nousevat ja kustannustaso nousee kokonaisuutena merkittävästi. Maakunnan ja liikelaitoksen roolit asiakassetelin ja henkilökohtaisen budjetin suhteen eivät ole selkeät.

37. 11b. Onko maakunnan liikelaitoksella 24 §:n 2 ja 3 momentissa säädettyjen rajausten perusteella edellytykset turvata riittävät palvelut kustannustehokkaalla tavalla?

Vastaajien määrä: 1

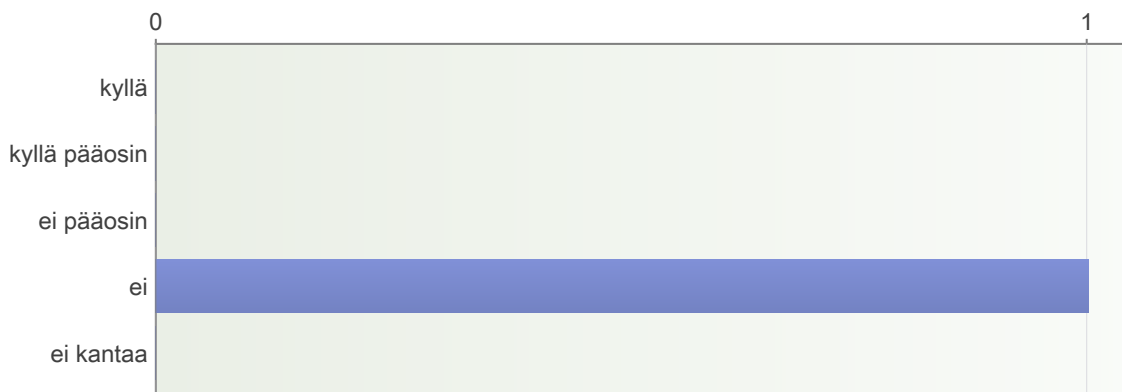
38. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Kustannuksia aiheutuu palvelutarjonnan ylläpitäminen väestömäärältään vähäisillä alueilla.

39. 11c. Onko lakiluonnoksen 24 §:n sääntely riittävä erikoissairaanhoidon valtakunnallisen ja alueellisen palvelujärjestelmän turvaamisen näkökulmasta?

Vastaajien määrä: 1

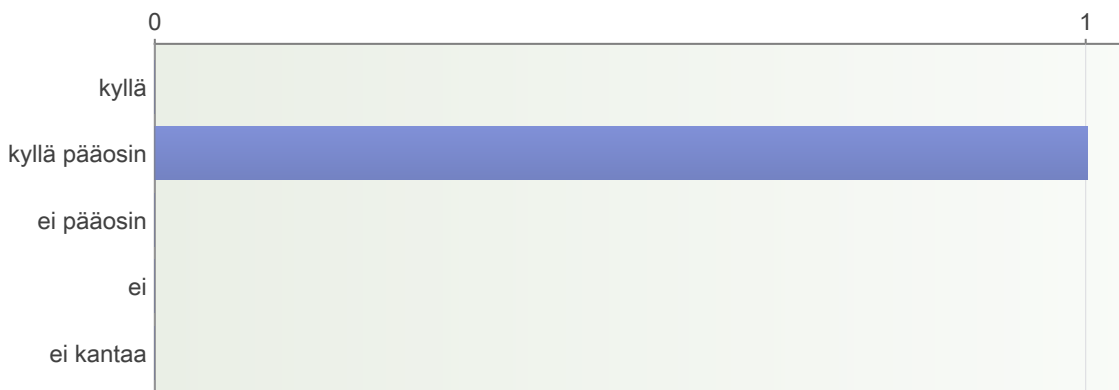
40. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Jos laki hyväksyttäisiin esitetystä muodosta, vähintään puolet sairaalan päiväaikaisesta toiminnasta siirtyisi asiakassetelillä tuotettavaksi. Se romuttaisi suomalaisen terveydenhuollon kansallisella ja kansainvälisellä mittapuulla parhaiten toimivan osan rikkomalla toimivat hoitoketjut, vähentämällä päiväaikaisen toiminnan volyymin samalla kuitenkin päivystysvelvollisuutta pienentämättä, heikentäisi osaamista leikkausmäärien vähentyessä ja vaikuttaisi näin myös erikoislääkäriskoulutuksen laatuun heikentävästi. Kyse olisi yhteiskunnan kannalta varsin kustannustehottomasta toimintamallista, joka kannustaisi osaoptimointeihin. On myös suuri riski, että vastuu potilaan hoidon kokonaisuudesta hämärtyisi.
Lakiehdotus antaa maakunnalle mahdollisuuden määrittellä tarkemmin asiakassetelin käyttöä siinä luetelluissa palveluissa. Toisaalta maakunta voisi rajata käyttöönoton laajuutta vain välttämättömissä tilanteissa.
Lainsäädännön tulkinnallisuus voi johtaa hankaliin ja pitkäkestoihin riitatilanteisiin.
Maakunnan liikelaitoksen velvollisuus tarjota asiakkaalle asiakasseteli muiden kuin suoran valinnan palvelujen saamiseksi on periaatteessa hyvä uudistus ja lisää valinnanvapautta ja –mahdollisuuksia. Tosin se lisää myös kustannuksia, koska asiakassetelin tarjoaminen ei poista liikelaitokselta sen lakisääteisiä velvoitteita eikä edes vähennä toimintaa vastaavassa suhteessa. Lakiehdotuksessa ongelmallisia ovat polikliinisesti toteutettavat kirurgiset toimenpiteet, kiireetön leikkaustoiminta ja sairaanhoidolliset käynnit.

41. 11d. Ovatko asiakasseteliä koskevat säännökset asiakkaan aseman ja oikeuksien näkökulmasta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

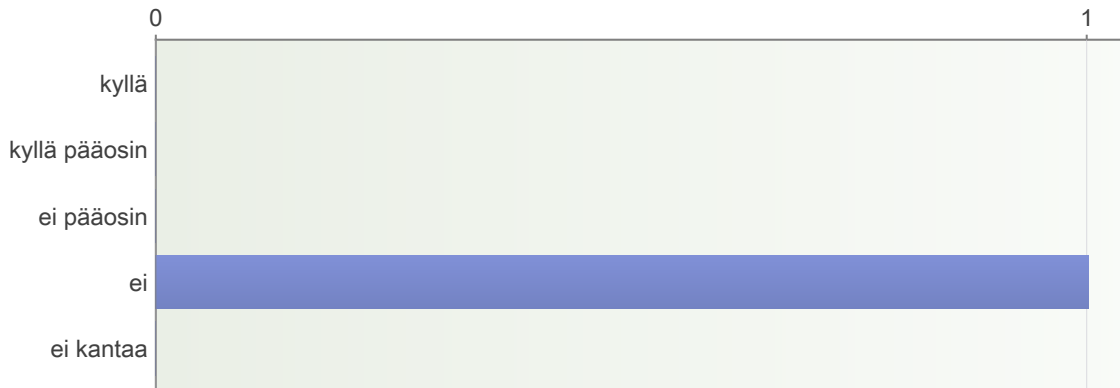
42. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Erityisen haastavaa valinnanvapauden hyödyntäminen, joka vaatii käyttäjältään kykyä hakea itselle sopivaa palvelua varsinkin paljon palveluja käyttäville, jotka tarvitsevat muutoinkin palvelujen hakemiseen sekä käyttämiseen paljon tukea ja apua.

43. 11e. Turvaako asiakassetelijärjestelmä maakunnalle riittävät ohjaus- ja vaikutusmahdollisuudet järjestämisvastuun toteuttamisen näkökulmasta?

Vastaajien määrä: 1

44. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Asiakassetelin euromääräinen määrittely tulee olemaan erittäin hankalaa. Esimerkiksi palveluasumisessa eri tuottajien yksikköhinnat vaihtelevat. Jos arvo määritetään halvimman mukaan eikä asiakas saa maksaa erotusta itse, niin pienet palveluntuottajat putoavat pois markkinoilta. Jos asiakassetelin arvo määritetään hintojen ylätasolle, todennäköisesti myös halvemmat hinnat pian nousevat ja kustannustaso nousee kokonaisuutena merkittävästi.

Maakunnan ja liikelaitoksen roolit asiakassetelin ja henkilökohtaisen budjetin suhteen eivät ole selkeät.

45. 12. Lakiluonnoksen 6 luvussa säädettäisiin henkilökohtaisen budjetin käytöstä asiakkaan valinnanvapauden lisäämisessä. Mahdollistavatko säännökset asiakkaalle riittävät mahdollisuudet vaikuttaa tarvitsemiensa palvelujen toteutukseen?

Vastaajien määrä: 1

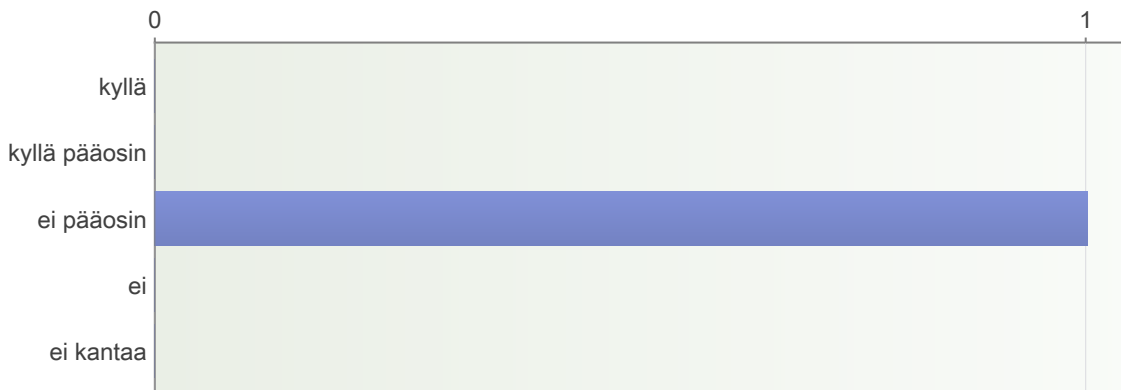

46. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

47. 13. Lakiluonnoksen 7 luvussa säädettäisiin asiakkaan neuvonnasta ja ohjauksesta sekä palvelutarpeen arvioinnista. Lisäksi lakiluonnoksen 5 §:ssä säädettäisiin asiakkaalle tehtävästä yhdestä asiakassuunnitelmasta. Turvaavatko säännökset riittävän hyvin asiakkaan oikeudet sekä palvelujen toteuttamisen asiakkaan tarpeita vastaavasti?

Vastaajien määrä: 1

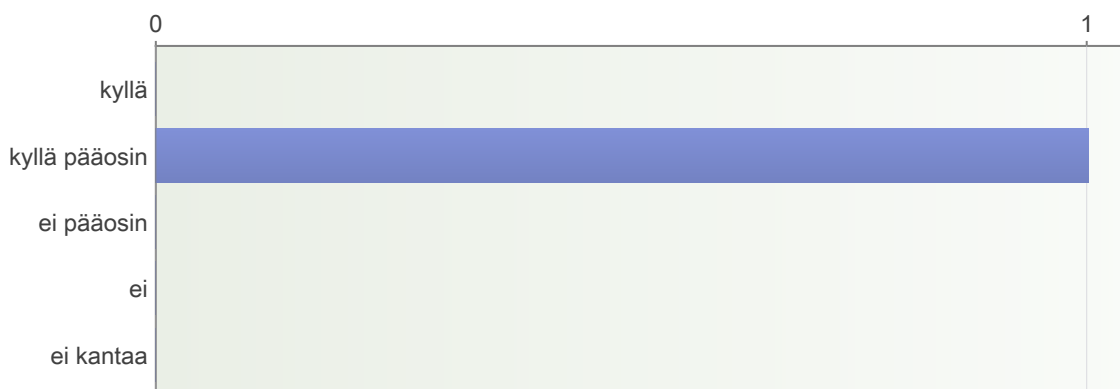
48. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Erityisen haastavaa valinnanvapauden hyödyntäminen, joka vaatii käyttäjältään kykyä hakea itselle sopivaa palvelua varsinkin paljon palveluja käyttäville, jotka tarvitsevat muutoinkin palvelujen hakemiseen sekä käyttämiseen paljon tukea ja apua.
Asiakkaan neuvonta, ohjaus sekä palvelutarpeen arviointi on sinänsä erinomainen asia, mutta käytännössä vaikeasti toteutettava. Palvelutarpeenarvioinnin tarpeen syntyminen määrittely silloin, kun kyseessä on paljon palveluja tarvitseva, ei lakiluonnoksessa jää kenenkään vastuulle.
Lakiluonnos ei huomioi neuvonnan ja ohjauksen eri tasoja ja funktiota asiakkaan näkökulmasta.
Monituottajamallissa neuvonnassa tarvittavan tiedon määrä lisääntyy. Tämä tarkoittaa, että neuvontatyöhön käytetyn ajan lisäksi palveluneuvojat joutuvat hankkimaan toimijoista entistä enemmän tietoa. Nykyisessäkin järjestelmässä tämä on todettu haasteeksi mm. järjestöjen palvelutuotannon osalta. Henkilökohtaisen budjetin käyttäjissä on henkilöitä, joilla on kommunikaatiohaasteita ja tarvitaan erilaista materiaalia, mikä puolestaan vaatii sen hallintaa myös silloin kun tuottajan palveluissa tapahtuu muutoksia.
Palvelutarpeen arvioinnin, palveluohjauksen ja palveluneuvonnan keskinäinen suhde ei nykysysteemissä ole ongelmaton, eikä lakiluonnos paranna tilannetta. Ammattimainen palvelutarpeenarviointi paljon palveluja tarvitsevien asiakkaiden kanssa on vaativaa työtä. Mikäli tämä vaihe palvelujen käytössä ei sijoitu asiakkaan näkökulmasta hänen tarpeissaan oikeaan kohtaan, suurella todennäköisyydellä varhaisen auttamisen mahdollisuuksia menetetään. Tällöin riski ongelmien vaikeutumiselle kasvaa huomattavasti ja kustannukset lisääntyvät.
Palvelutarvearviointi on ydinprosessi palveluntuottajankin näkökulmasta ja ylimitoitettut arvioinnit syövät resursseja. Ohjaustyön laatua pitää myös asiakkaiden oikeusturvan ja yhdenvertaisuuden toteutumiseksi valvoa ja seurata.

49. 14. Lakiluonnoksen 8 luvussa säädettäisiin palveluntuottajien hyväksymis- ja sopimusmenettelyistä. 14a. Ovatko säännökset hyväksymismenettelyistä lakiluonnoksen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

50. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

51. 14b. Varmistaako hallintopäätöstä ja ehtojen asettamista koskeva sääntely (42 §) riittävät mahdollisuudet maakunnan järjestämismvastuun toteuttamiseen.

Vastaajien määrä: 1

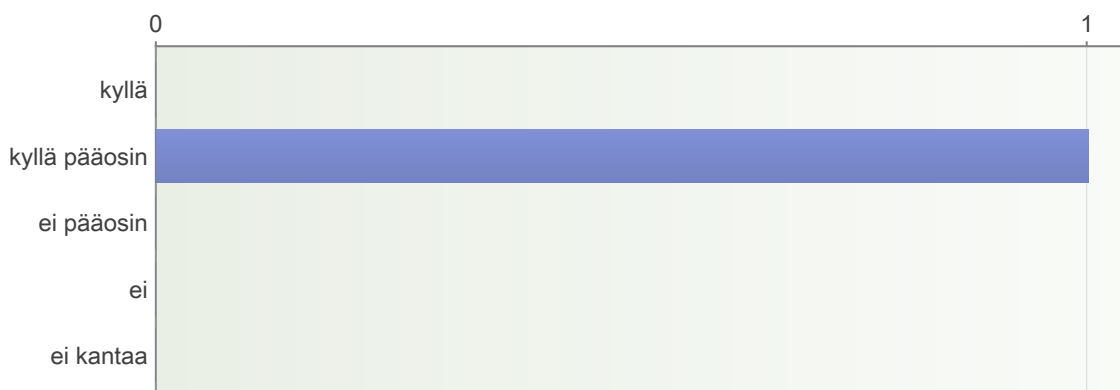

52. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

53. 14c. Ovatko säännökset sopimusmenettelyistä lakiluonnoksen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

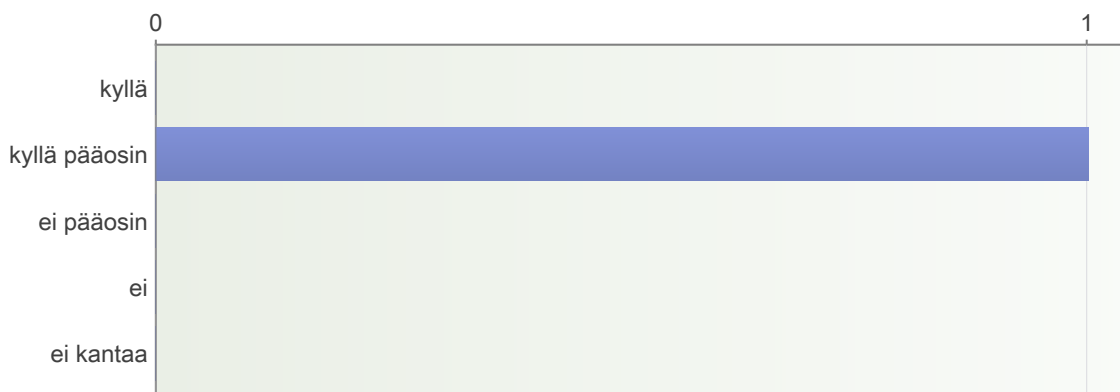
54. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Sopimusten toteutuksen valvonta on ongelmallista ja haastavaa.

55. 15. Lakiluonnoksen 9 luvussa säädettäisiin palvelujen tuottamisesta ja palveluntuottajien velvoitteista. Ovatko säännökset lakiluonnoksen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

56. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Maakunnan sote-keskukselle ja yksityiselle sote-keskukselle yhdenvertaisten toimintaedellytyksien turvaaminen voi muuttaa markkinoiden tilannetta. Liikelaitoksen sote-keskus joutunee toimimaan julkisen hankintalain mukaisesti ja kenties on myös palvelukeskusten käyttövelvollisuuden piirissä. Liikelaitoksen sote-keskuksilla pitää olla samat vapaudet kuin yksityisillä sote-keskuksilla. Kun maakunta joutuu tuottamaan palvelut myös alueilla, joissa liiketoiminta ei ole kannattavaa, mutta tuottamisvelvollisuus jää, syntyy tarve liikelaitoksen pääomittamiselle, mikä puolestaan ei ole mahdollista ilman että kilpailu vääristyy.

57. 16. Lakiluonnoksen 10 luvussa säädettäisiin palveluntuottajalle suoritettavista korvauksista.

16a. Ottavatko sote-keskuksen kiinteän maksun osuus ja sen määräytymistä koskevat tekijät riittävästi huomioon asiakkaiden erilaiset palvelutarpeet ja niiden aiheuttamat kustannukset?

Vastaajien määrä: 1

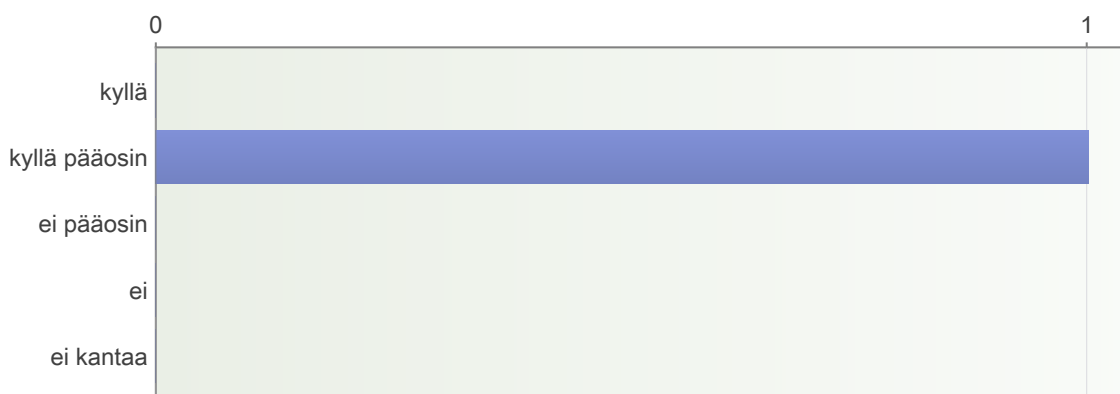
58. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Tässä tilanteessa on mahdotonta ottaa selkeää kantaa, kun ei ole riittäviä tietoja määräytymisperusteista.

59. 16b. Ovatko säännökset muista korvauksista uudistuksen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

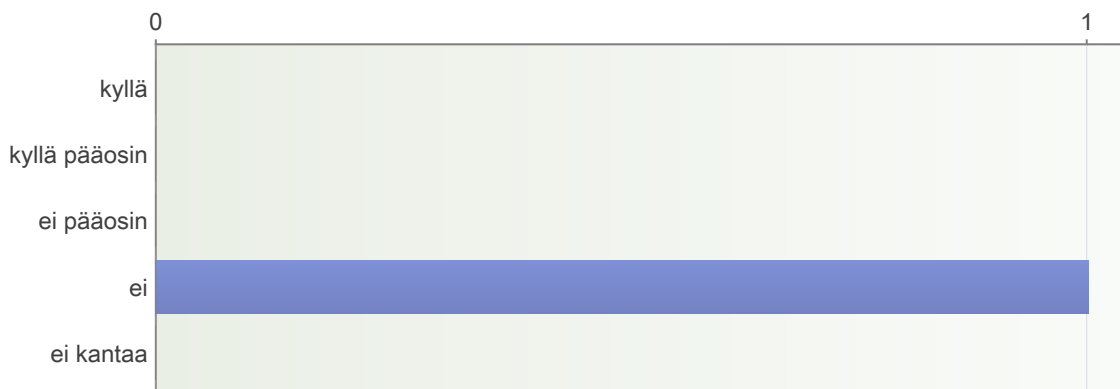

60. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

61. 16c. Turvaavatko säännökset maakunnan liikelaitoksen sote-keskukselle ja yksityisen tuottajan sote-keskukselle yhdenvertaiset toimintaedellytykset?

Vastaajien määrä: 1

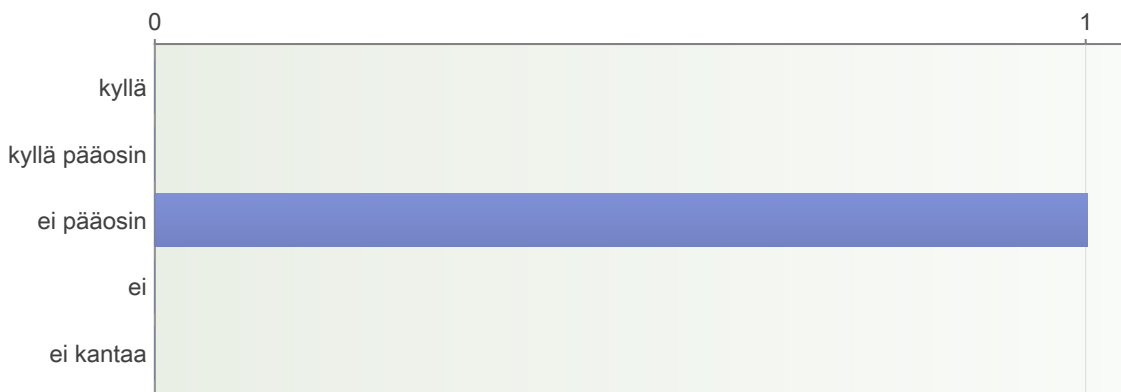
62. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Liikelaitoksen sotekeskus joutunee toimimaan julkisen hankintalain mukaisesti ja kenties on myös palvelukeskusten käyttövelvollisuuden piirissä. Liikelaitoksen sotekeskuksilla pitää olla samat vapaudet kuin yksityisillä sotekeskuksilla.

63. 17. Lakiluonnoksen 12 luvussa säädettäisiin lain voimaantulosta. 17a. Turvaavatko 85 §:n mukaiset asiakasseteliä koskevat siirtymäsäännökset palvelujen saatavuuden siirtymävaiheessa?

Vastaajien määrä: 1

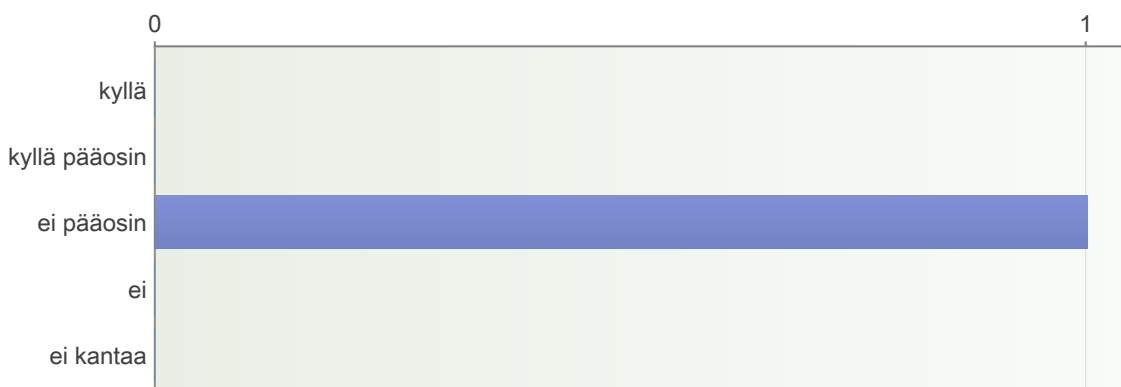
64. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Maakunnilla on oltava aito mahdollisuus vaikuttaa markkinoiden avaamisen laajuuteen ja aikatauluun. Asiakasseteli ja henkilökohtainen budjetti eivät ole valmiita heti, vaan sisällön tarkempi määrittäminen, kehittäminen ja toteutus onnistuvat asteittain.

65. 17b. Turvaavatko 86 ja 88 §:n mukaiset sote-keskusta koskevat siirtymäsäännökset palvelujen saatavuuden siirtymävaiheessa?

Vastaajien määrä: 1

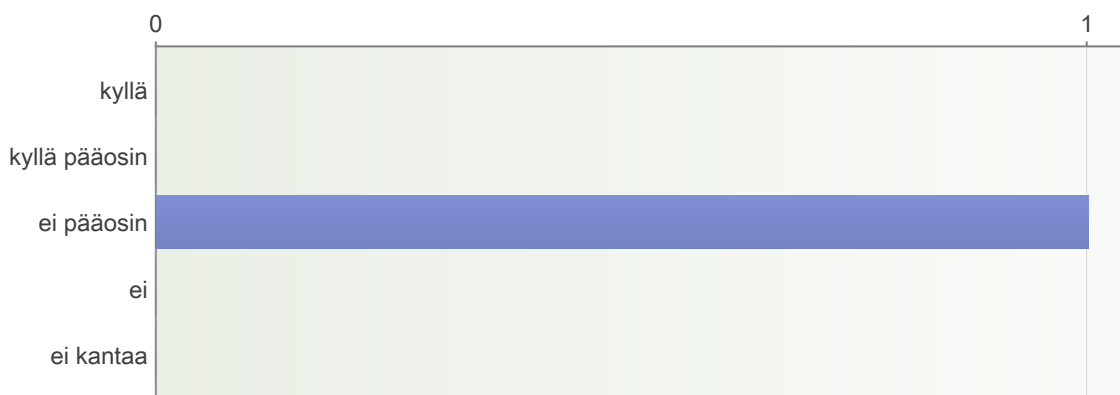
66. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Maakunnilla on oltava aito mahdollisuus vaikuttaa markkinoiden avaamisen laajuuteen ja aikatauluun. Asiakasseteli ja henkilökohtainen budjetti eivät ole valmiita heti, vaan sisällön tarkempi määrittäminen, kehittäminen ja toteutus onnistuvat asteittain.

67. 17c. Turvaavatko 87 ja 89 §:n mukaiset suunhoidon yksiköitä koskevat siirtymäsäännökset palvelujen saatavuuden siirtymävaiheessa?

Vastaajien määrä: 1

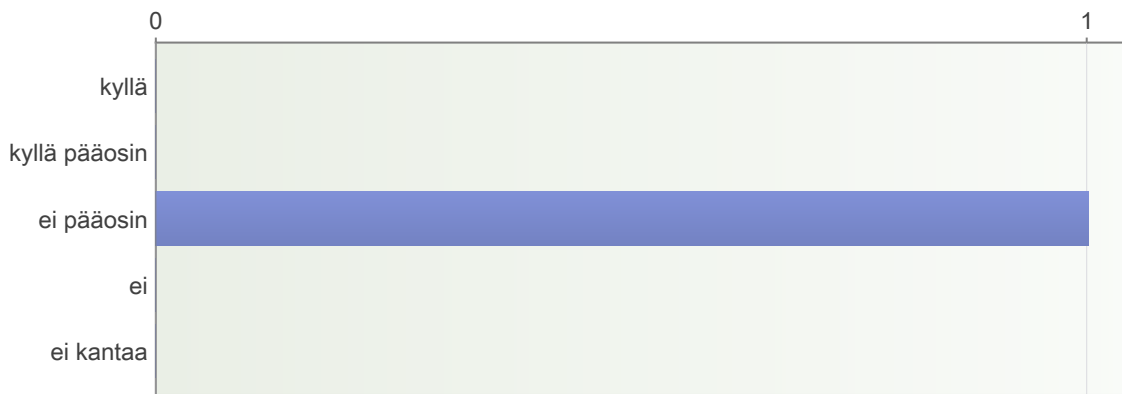
68. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Maakunnilla on oltava aito mahdollisuus vaikuttaa markkinoiden avaamisen laajuuteen ja aikatauluun. Asiakasseteli ja henkilökohtainen budjetti eivät ole valmiita heti, vaan sisällön tarkempi määrittäminen, kehittäminen ja toteutus onnistuvat asteittain.

69. 17d. Turvaako esitys sosiaali- ja terveystalouden yksityisten tuottajien toimintaedellytykset?

Vastaajien määrä: 1

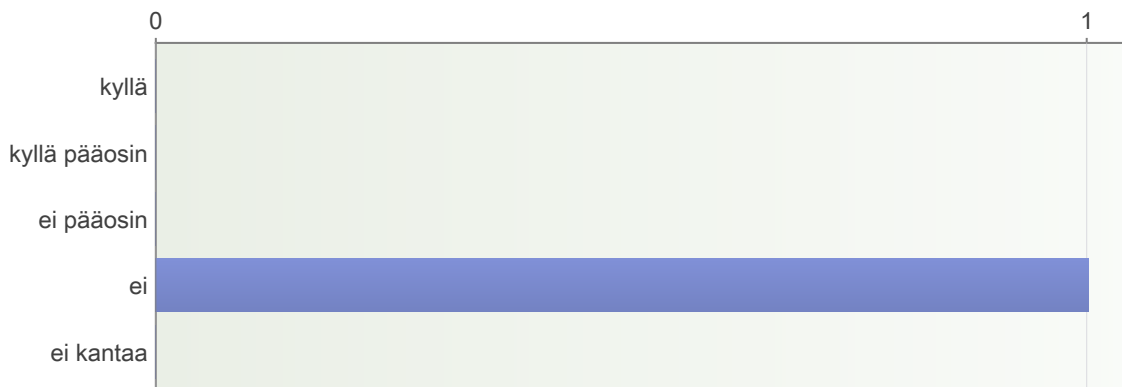
70. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Esimerkiksi palveluasumisessa eri tuottajien yksikköhinnat vaihtelevat. Jos arvo määritetään halvimman mukaan eikä asiakas saa maksaa erotusta itse, niin pienet palveluntuottajat putoavat pois markkinoilta. Jos asiakassetelin arvo määritetään hintojen ylätasolle, todennäköisesti myös halvemmat hinnat pian nousevat ja kustannustaso nousee kokonaisuutena merkittävästi.

71. 17e. Antaako esitys riittävät edellytykset pienten toimijoiden toimimiseen sosiaali- ja terveydenhuollon palveluntuottajina?

Vastaajien määrä: 1

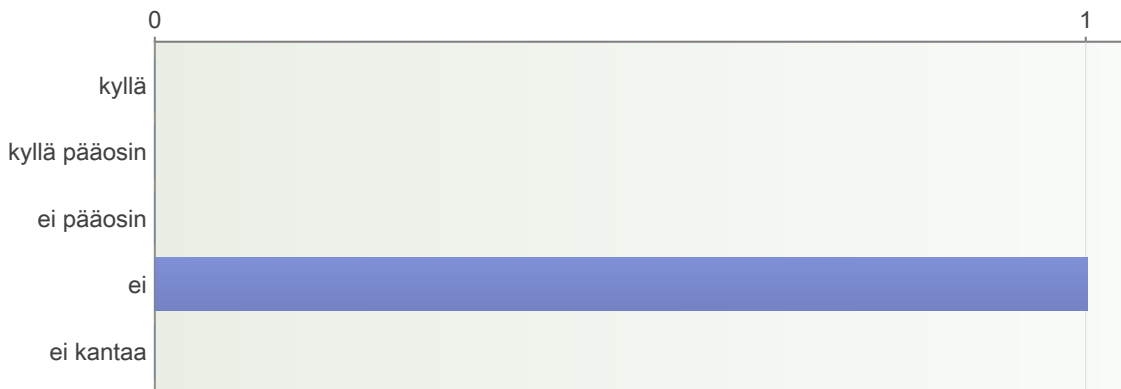
72. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Esimerkiksi palveluasumisessa eri tuottajien yksikköhinnat vaihtelevat. Jos arvo määritetään halvimman mukaan eikä asiakas saa maksaa erotusta itse, niin pienet palveluntuottajat putoavat pois markkinoilta. Jos asiakassetelin arvo määritetään hintojen ylätasolle, todennäköisesti myös halvemmat hinnat pian nousevat ja kustannustaso nousee kokonaisuutena merkittävästi.
Pienten toimijoiden menestyminen on paljolti kiinni tietoteknisistä mahdollisuuksista vastata sähköisen tiedonkulun haasteisiin. Todennäköisesti suuret ryhmittymät tulevat valtaamaan alueita.

73. 18. Onko uudistuksen vaikutukset arvioitu näkemyksenne mukaan oikein ja riittävästi?

Vastaajien määrä: 1

74. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Vaikutusten arviointi on vaikeaa kun vastaavan kokoista uudistusta ei ole toteutettu.

75. 19. Miten arvioisitte uudistuksen vaikuttavan oman organisaationne tai jäsenorganisaatioidenne asemaan?

Vastaajien määrä: 1

- Maakunta- ja sote-uudistus ja siihen liittyvä valinnanvapauslainsäädäntö olisivat maan historian suurin hallinnon ja toimintatapojen muutos, joka muuttaisi peruuttamattomalla tavalla kuntien roolia suomalaisessa yhteiskunnassa.
Maakunnat joutuvat valinnanvapauslainsäädännön vuoksi yhtiöittämään osan toiminnastaan. Maakuntien itsehallinto kaventuu edelleen, kun maakunnat esityksen mukaan veloitettaisiin järjestämään merkittävä osa palveluista käyttäen tiettyjä valinnanvapauden instrumentteja. Alueellinen edunvalvonta tärkeää.
Pohjois-Karjalan alueella vuodesta 2000 sairaanhoitopiirin ja alueen kuntien kesken sovituilla järjestelmällisellä yhteistyömallilla ja myöhemmin Siun soten vielä laajemmin integroimana toteutetun palvelutuotannon saavutetut hyödyt menetetään.

76. 20. Muut vapaamuotoiset huomiot hallituksen esitysluonnoksesta.

Vastaajien määrä: 1

- Sotekeskuksissa tehtävä preventiivinen työ jää lakiehdotuksessa taka-alalle. Korjaavat toimenpiteet korostuvat, mikä ei ole taloudellisesti pitkällä tähtäimellä järkevää. Kuntoutuksen osalta lakiluonnos jää hajanaiseksi ja on hankala hahmottaa. Maakunnan ja sote-keskusten välinen työnjako näyttäytyy kentän kannalta liian epäselvältä. Kuntoutus on hallinnoitava yhtenä kokonaisuutena. Nyt esitetty malli vahvistaa eriytymistä ja potilaan näkökulmasta kuntoutusprosessi sirpaloituu.

Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä säädetävän lain (HE 15/2017 vp.) 52 §:n mukaan maakunnalla on velvollisuus varautua yhteistyössä alueensa kuntien kanssa sosiaali- ja terveydenhuollon toimenpiteitä edellyttäviin häiriötilanteisiin ja suuronnettomuuksiin normaalioloissa ja poikkeusoloissa. Varautumista edellyttäviä häiriötilanteita ovat esimerkiksi myrskyt ja tulvat, väkivalta- ja terroristilanteet, säteilyvaaratilanteet, epidemiat, vedenjakelun häiriöt tai maksu- ja muiden tietojärjestelmien häiriöt. Häiriötilanteet voivat olla luonteelta äkillisiä ja niihin tulee varautua ennalta yhteistyössä eri toimijoiden kanssa. Järjestämislain 52.2 §:n perusteella maakunnan on varmistettava varautumissuunnittelun avulla palvelujen jatkuvuus myös silloin, kun palveluja hankitaan yksityisiltä palveluntuottajilta tai palvelusetelillä. Tämä voidaan tehdä palveluntuottajien kanssa tehtäviin sopimuksiin asetettavilla ehdoilla. Mitä laajempaa yksityisten palvelujen käyttö on, sitä tärkeämpää on niiden kapasiteetin ja palvelujen huomioon ottaminen valmiussuunnittelussa.

77. 21. Yksilöidyt muutosehdotukset lakiluonnokseen.

Vastaajien määrä: 1

- 18§ vaatimus sotekeskusten erikoislääkäreistä tulee poistaa ja kirjoittaa asia mahdollistavaan muotoon. 24§ 1 momentin kohdat 10 ja 11 on poistettava ja kohtaa 8 tulee täsmentää. Liikelaitoksen kilpailuneutraliteetti vaatimus pitää poistaa. Kilpailuneutraliteetista seuraa taloudellisesti kannattavan toiminnan vaatimus, joka vaarantaa palvelujen saavutettavuuden ja saatavuuden reuna-alueilla. Valinnanvapauslain 36 §:ssä olisi oltava viittausmääräys järjestämislain 52 §:ään siten, että maakunnan ja maakunnan liikelaitoksen yhteensovittamisvastuuta korostettaisiin myös varautumisen osalta, ja toisaalta palveluntuottajilla olisi velvollisuus osallistua valmiussuunnitteluun ja toimintaan häiriötilanteissa ja suuronnettomuuksissa normaalioloissa ja poikkeusoloissa.